

A Gerence-Marcál-Rába-Somló Környék Helyi Akció Csoport vidékfejlesztési stratégiája

1	<u>Vezetői összefoglaló</u>	1
1.1	<u>A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe</u>	1
1.2	<u>Főbb célkitűzések</u>	2
1.3	<u>A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja</u>	3
1.4	<u>A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők</u>	3
1.5	<u>A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások</u>	4
2	<u>Helyzetelemzés</u>	5
2.1	<u>A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése</u>	5
	<u>A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok</u>	6
	<u>Demográfiai helyzet</u>	8
	<u>Gazdasági környezet</u>	8
	<u>Társadalmi környezet</u>	11
2.2	<u>A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség</u>	12
2.3	<u>A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése</u>	13
2.4	<u>A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága</u>	17
2.5	<u>SWOT elemzés</u>	17
3	<u>A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia</u>	19
3.1	<u>A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe</u>	19
3.2	<u>A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez</u>	20
3.3	<u>A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései</u>	20

1. Vezetői Összefoglaló

1.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

A Gerence – Marcál –Rába-Somló Környék stratégiájának megvalósításával egy olyan vonzó és emberközpontú térséget szeretnénk kialakítani, amelyet az innováció és az adottságainkra épülő folyamatos fenntartható fejlődés jellemez.

Kedvező természeti adottságaink kihasználásával, a speciális vonzerők megteremtésével, a turizmus fejlesztésével, valamint a mikro vállalkozások és az őstermelők megerősítésével kívánjuk az életminőség javításának szolgálatába állítani.

Az ember a gazdasági növekedés és a fejlődés hajtóereje. A humán erőforrás képzettségi színvonalának javítása, a kisebbség és a hátrányos helyzetű rétegek képzettségi gondjainak enyhítése kiemelt célunk, mert a tudással rendelkező ember eredményesebben vesz részt a gazdálkodásban, kreativitásával, ötleteivel hatással van szűkebb és tágabb környezetére is.

A stratégia megvalósításának célja az is, hogy elősegítse az itt élők, gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődését, egy olyan széles körű összefogás megteremtésével, amelynek következtében a helyiek hisznek saját sorsuk jobbításának lehetőségében és abban, hogy szűkebb lakóhelyük is megélhetést, biztonságot és fejlődést kínál számukra.

A HVS felülvizsgálat zárása előtt kerül véglegesítésre!

1.2 Főbb célkitűzések

A Gerence – Marcál – Rába – Somló – Környék Helyi Akció Csoport kiemelt célterületei:

- A Helyi Akció Csoport területén élő lakosság életkörülményeinek és életminőségének javítása. A települések népességmegtartó képességének erősítése a vonzó életmód megteremtésével, a helyi jövedelemtermelő képesség erősítésével.
- A térség adottságaihoz illeszkedő környezetbarát és versenyképes gazdasági tér kialakítása.
- A szellemi és kulturális örökség megóvása a helyi közösségek segítségével. A helyi szereplők együttműködésén alapuló fejlett és fenntartható gazdasági – társadalmi környezet kialakítása
- A képzett és szolidáris helyi társadalom megteremtése az egész életen át tartó tanulás támogatásával.

1.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja

A HVS felülvizsgálatát a helyi illetve a hazai és globális gazdasági és társadalmi környezetben bekövetkezett folyamatok, valamint a HVS-ben megjelölt célterületek megvalósulásának vizsgálata tette szükségesé. A Helyi Akció Csoportunk területét az Irányító Hatóság az X/469/2/2010. sz. határozatával módosította. Az új területre vonatkozóan kerül módosításra és felülvizsgálatra a HVS-ünk, mely az új területre vonatkozóan tartalmazza a jövőképet a fő célkitűzéseinket. Az elmúlt időszakban a III-IV.tengelyre ki írt pályázatok révén az eddigi HVS-ünk egy részének megvalósítása teljesült, ugyanakkor szükségessé vált az új területekre vonatkozóan a célterületek felülvizsgálata új célterületek meghatározása, régi célterületek megerősítése.

1.4 A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

A HVS felülvizsgálat alapvető követelménye, hogy a HACS-hoz tartozó tagok megismerjék az eddig elért eredményeket, ha szükséges javaslatot tegyenek új intézkedések kialakítására, illetve új jövőképet célkitűzéseket állapítsanak meg. A tervezés szempontjából elengedhetetlen a lakosság, az itt élők bevonása. A területünkön élők fogják megvalósítani az ő általuk is elfogadott stratégiát, ezért fontos volt számunkra a lakosság, a civil szervezetek, a vállalkozók és az önkormányzatok bevonása a HVS alkotásába. A rendelkezésünkre álló lehetséges információs csatornát felhasználva hirdettük meg a felülvizsgálatot, lehetőséget adva arra mindenkinek, hogy elmondja véleményét, megtegye javaslatát észrevételét. 2011. február 10-én hirdetményt juttattunk el minden azon önkormányzathoz, akik egyesületünk területén vannak. A hirdetményben tájékoztattuk egyrészt az önkormányzatok vezetőit arról, hogy 2011. február 15 és 2011. március 27-ei időszakban történik meg a HVS felülvizsgálat. Tájékoztattuk továbbá arról is a polgármestereket, hogy fórumok megtartására is sor kerül. Ezen kívül felhívtuk a figyelmüket, hogy a HVS felülvizsgálatával kapcsolatos tájékoztatásunkat honlapunkon közzé tesszük. A továbbiakban a munkaszervezetünk munkaidőben illetve szerdán meghosszabbított nyitvatartási időben rendelkezésére állt, mindazon személyeknek, akik telefonon, személyesen és e-mailen szerették volna elmondani

Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület
8542, Vaszar, Fő u. 27.

www.gemarask.hu

véleményüket, javaslatukat. Arra kértük polgármester asszony/urakat, hogy a hirdetményt helyben szokásos módon hirdessék ki. A fentiekén kívül fórumok megtartására került sor. 2011 február 19-én Vaszaron a GEMARA SK Egyesület, közgyűlés keretében került sor a HVS felülvizsgálatával kapcsolatos tájékoztatásra. A jelenlévőkkel ismertetésre került a HVS felülvizsgálatának a célja menetrendje, valamint megválasztásra került a tervezői csoport.

2011. február 24-én Noszlopon,

2011. február 28-án Kemeneshőgyészen,

2011. március 1-jén Egyházaskeszőn,

2011. március 2-án Marcalgergelyiben,

2011. március 4-én Csöglén fórum megtartására került sor.

A fórumok helyei és időpontjai a polgármesterek véleményei alapján kerültek megállapításra. Egy-egy településen tartott fórumhoz több szomszédos település is csatlakozott. A fórumokon 79 fő vett részt a következő arányban:

Civilek 49 %-ban

Önkormányzatok 40 %-ban

Vállalkozók 11 %-ban.

A fórumokról és a térségből összesen 50 projektötlet érkezett.

A javaslattevők aránya:

Civil szervezetek aránya 22 %,

Önkormányzatok aránya 60 %,

Vállalkozók aránya 18 %

1.5 A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások

A 2008-ban elfogadott HVS–hez képest, 2009-ben történtek változások, mikor az ÚMVP IV. tengely célterületei meg lettek fogalmazva, voltak, olyan HPME-k, amiket összevontunk.

A jelenlegi HVS-ben pedig még nem alakult ki az új HPME struktúra, ezért ezt a pontot még később véglegesítjük!

2. Helyzetelemzés

2.1 A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése

A Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Helyi Akció Csoport területe a Közép-Dunántúli régió, és ezen belül Veszprém megye északi részén a Pápai, Ajkai, és Devecseri kistérségben található, amely 35 települést foglal magába. A térség lakossága 20,323 fő.

A térségen belül a legtöbb vállalkozás a kereskedelem, javítás szektorban tevékenykedik. A legnagyobb foglalkoztató a feldolgozóipar.

A demográfiai adatokat vizsgálva megállapítható, hogy területünket az elöregedés, a természetes fogyás és az elvándorlás jellemzi. A települések nagy részének alacsony a népességmegtartó képessége. Helyben kevés a munkahely, a foglalkoztatottak nagy részének alacsony a képzettségi szintje, a magasan kvalifikált szakemberek elvándorolnak. A kistérség versenyképessége és abszorpciós képessége (külső tőkebefektetések vonzása és megkötése) alacsony. A meglévő adottságok (természeti, épített és szellemi örökség) részben kihasználatlanok.

Térségünkben fontos szerepet tölt be a mezőgazdaság, a gazdasági szerkezeten belül, hiszen a megye mezőgazdasági területeinek minegy 30% -a kistérségeinkbe találhatóak, melynek legnagyobb része szántó.

A helyi mikro-, kis-, és közép vállalkozások technológiai színvonala általában alacsony, korszerűtlen eszközállománnyal rendelkeznek, ami gátolja a fejlesztéseket, a beszállítói kapcsolatok kialakulását, az Uniós előírásoknak való megfelelést.

A szakmai oklevéllel rendelkezők között magas arányban vannak olyanok, akiknek nem piacképes a szakmájuk, szakmai és humán kompetenciáik hiányoznak. A magasan kvalifikáltak elvándorolnak a területről.

Sok esetben lepusztult lakásokat találunk, amelyek rontják a településképet. A településekre jellemző, hogy a csatornázottság 60%-ban megoldott, viszont az úthálózat leromlott állapotú. Kevés a vállalkozások száma. A természeti erőforrások általában alulhasznosítottak.

Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület
8542, Vaszar, Fő u. 27.

www.gemarask.hu

A kistelepüléseknek gyenge az érdekérvényesítő képessége. A lakosság nagy része alacsony iskolai végzettségű.

A hagyományos közösségek kialakulóban vannak, valamint a közösségi épületek, terek száma is folyamatosan növekvőben van.

Falusias jellegű életmód jellemzi az itt élőket, akik őrzik hagyományait, és hagyományteremtő céllal meghonosítottak olyan rendezvényeket, melyek öregbítik térségünk hírnevét. A térség kulturális élete nagyon színes, több országos és regionális rendezvénnyel büszkélkedhetünk. A Somló Napok, a Kiscsősi Pajtafesztivál, a Somló Hangja Összművészeti fesztivál, ezekre a rendezvényekre látogatók, az egész ország területéről érkeznek. Jelentős rendezvény a Pápai Agrárexpo és a Rába Hídi Vásár is, ahol a helyi termékek széleskörű megismertetésére nyílik lehetőség.

Több olyan térségi termékkel rendelkezünk, mely a maga nemében egyedülálló. Ilyen a Somló-hegyen termelt Nászéjszakák bora, és a Noszlopi Finomságok néven ismert savanyúságok.

Építészeti örökségünk közé tartozik a Somló Vár, és a népi építészet remekei. Szellemi és kulturális örökségünk nagyjai között tartjuk számon Nagy László költőt, akinek emlékháza kortárs alkotóműhelye Iszkázon található. Vanyolán Vajda Péter szülőháza emlékeztet reformkori munkásságára.

Térségünkben a legtöbb szervezet egyesületi és alapítványi, esetleg közalapítványi formában tevékenykedik. A non-profit szektort alkotó szervezetek rendkívül sokrétű tevékenységet folytatnak, a kultúra, az oktatás, a szociális ellátás, valamint a sport területén.

A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok:

Egyesületünk területe a Bakony és a Kisalföld találkozásánál található. A települések közös jellemzője, hogy egyedi természeti környezetben helyezkednek el a Marcál, Rába, Gerence folyók, a Nagy Somló Borvidék, a Somló-hegy, a Szélmezei horgásztavak területén, amelyek sajátos mikroklímával rendelkeznek.

Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület
8542, Vaszar, Fő u. 27.

www.gemarask.hu

A GEMARA SK 35 településéből 11 tartozik a Natura 2000 Kiemelt jelentőségű különleges - természet-megőrzési területéhez, ezek a Marcál medence 6 települése, és a Rába 5 települése. Egy Ex lege láp is található Mezőlakon, amely törvény erejénél fogva védett. Országos védettségű terület a Somló-hegy. Egyikre sincs fenntartási-fejlesztési terv.

Felszíni vizek a Rába, és a Marcál, fő vízgyűjtő területe, a Gerence és a Séd-ek. A 2010. október 4-én történt, a világon egyedülálló ipari katasztrófa (vörös iszap) visszafordíthatatlan változásokat okozott a térség természeti és kulturális értékeiben. Gyakorlatilag a Torna-patak Kolontár és Karakó közti szakasza, valamint a Marcál-folyó teljes vízi élővilága kipusztult.

A megye területén már vannak szélerőművek, de a kistérség területén jelenleg nincs. A CO₂ kibocsátó üzemek biomassza tüzelést folytatnak, így a szennyezés nagy mértékben mérséklődött. Több vállalkozás terveik között szerepel a megújuló energiaforrások használata.

Térségünk változatos földrajzi adottságú terület, kiemelkedően sok természeti érték található. A Nyugat-Európában jellemzően zárt lombdőlőzóna itt ér véget, így ezen a vegetációs zónahatáron nagy élőhely- és fajdiverzitás található. A Somló körzetben 87,7 ha védett terület, ezekre az élőhelyekre is jellemző a magas fokú biodiverzitás.

A talajadottságok kedveznek az erdőgazdálkodásnak, a szőlő és bortermelésnek, valamint a gyepgazdálkodásnak. Intenzív szántóföldi növénytermesztésre egyesületünk pápai kistérségre eső része alkalmas inkább.

A települési szilárdhulladékok gyűjtése a lakossághoz kihelyezett gyűjtőedényekben történik. A térség településeiről az ajkai és győri hulladéklerakókra szállítják a szilárd hulladékot. A folyékony hulladék kezelése 60%-ban megoldott. Szelektív hulladékgyűjtés terén előrelépés történt az elmúlt évekhez képest. Az illegális hulladéklerakók felszámolása folyamatosan történik az egyesülethez tartozó Önkormányzatok területén. A kommunális légszennyezés a lakosság, valamint a szolgáltató intézmények által kibocsátott légszennyezésből tevődik össze.

Demográfiai helyzet:

A térség lakosság számának alakulása 2009 és 2010 között folyamatosan csökken. Az összesített lakosság adatok alapján a vizsgált időszakban 219 fővel csökkent a települések lakossága, ami 1,1%-ot jelent. A népességfogyás két alapvető oka, a magas mortalitás, illetve az elvándorlás.

A népesség kor szerinti összetétele a 0-5 éves korú népesség esetében megegyezik az országos átlaggal, ami 3%. A 6-14 éves korú lakosság száma elmarad az országos átlagtól, míg a munkavállalói korú (15-59) lakosság száma közel azonos az országos átlaggal. Az 59 év feletti lakosság aránya (24%) meghaladja az országos átlagot. Az adatok alapján megállapítható, hogy térségünkben kevesebb gyermek születik, és a települések lakossága elöregedést mutat. A lakosság iskolai végzettségének vizsgálatakor láthatjuk, hogy a nyolc általános iskolai végzettségűek (35%), a középiskolai végzettségűek (19%), az érettségivel, szakmai oklevéllel rendelkezők aránya azonban már elmarad az átlagtól. Az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya (5%).

A kistérség településeinek 45%-a (16 település) hátrányos helyzetű a 240/2006 Kormányrendelet alapján. Társadalmi-, gazdasági-, és infrastrukturális szempontból mind a 16 település elmaradott.

A 16 településből 9 település lakossága 500 fő alatti, tipikus aprófalvas település. 7 település lakónépessége ugyan meghaladja az 500 főt, de nem éri el az 1000 fős lakosság számot.

Legfőbb problémáink között szerepel, hogy magas a 60 év felettek aránya, a fiatalok elvándorolnak. Kevés helyben a munkahely, valamint magas az inaktív és a munkanélküliek aránya.

Gazdasági környezet:

Térségünk két gazdaságilag erős, regionális tengely közvetlen szomszédságában található. Az M1-es Budapest-Bécs, valamint az 8-as számú Székesfehérvár- Szentgotthárd gyorsforgalmi utak által határolt területen. A nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozások a pápai

Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület
8542, Vaszar, Fő u. 27.

www.gemarask.hu

kistérségben Pápán illetve a Devecseri kistérségben, Devecserben és Ajkán koncentrálódnak. Térségünkben jelentős azonban a mezőgazdasági tevékenység, amely biztos megélhetési forrást jelent az ezzel foglalkozók számára.

Területünk adottságai megfelelőek széleskörű turisztikai terméskála kínálatára. A kerékpáros turizmus fejlesztéséhez a kistérségi kerékpárút koncepciójának megfelelően kerékpárutak, kialakítása lenne szükséges, valamint az ehhez kapcsolódó szolgáltatások kialakítására (kerékpárkölcsonzés stb.). Mezőgazdaság vonatkozásában szükséges azon termelési módok megkeresése, amelyekkel a térség adottságai fenntartható módon és optimálisan kihasználhatók, és a mezőgazdaságból élők részére a fokozott piaci verseny keretei között is biztos jövedelmi háttér teremthető. A rosszabb minőségű, alacsony aranykorona értékű, kedvezőtlen tápanyag, vízgazdálkodású földek esetében célszerű az erdősítés, a területen őshonos, nem tájidegen fajtákkal, valamint gyorsan növő energia ültetvények telepítése. A területünkön élő gazdálkodóknál sokszor probléma a kis méretükből adódó versenyhátrány. Fontos lenne a termelők társulása, melynek következtében összeadódik termelőkapacitásuk, megnő az alku erejük a vevőkkel szemben. Ennek kialakításához szükség van a megfelelő jogszabályi háttér megteremtésére.

A feldolgozó iparban a legmagasabb a foglalkoztatottak száma (50%). A mezőgazdasági ágazatban a foglalkoztatottak 20%-a dolgozik. Az álláskeresők aránya az aktív korú lakosságon belül 12,6% a 2010-es adatok alapján. A regisztrált munkanélküliek állománycsoportonkénti bontásban megfigyelhető, hogy a fizikai dolgozók száma folyamatosan nő, míg nem fizikai dolgozóké csökken. A munkanélküli fizikai dolgozók körében a szakmunkások száma a legmagasabb. A nem fizikai állománycsoportba tartozó munkanélküliek között a felsővezetők, vezetők száma a legalacsonyabb, míg az ügyintéző és az ügyviteli alkalmazottak száma magas. Iskolai végzettség szerint a legmagasabb arányt a 8 általános iskolai végzettségűek, és a szakmunkásképzőt végzettek számának növekedése figyelhető meg. Nő az érettségivel rendelkező regisztrált munkanélküliek száma is. A nemek szerinti megoszlás tekintetében minden évben a férfiak aránya magasabb, mint a nőké. Életkori megoszlás szerint, míg a 45 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya folyamatosan

Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület
8542, Vaszar, Fő u. 27.

www.gemarask.hu

csökken, a 45 év feletti, hátrányos helyzetűek aránya folyamatosan nő. A kistelepülésen élő kisgyermekes, a 45 év feletti nők és az 50 év feletti férfiak hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon, elhelyezkedési esélyük alacsony. A regisztrált pályakezdők aránya kis mértékben ugyan, de folyamatosan nő. A felsőfokú végzettséggel rendelkező fiatalok nem tudnak helyben a képzettségüknek megfelelő munkát találni.

A mezőgazdasági ágazatban több helyen (Somló hegy, szőlő-, és gyümölcs termesztés) található szezonális foglalkoztatás, amely nem jelenik meg a foglalkoztatással kapcsolatos adatokban. Ez a szezonban elérheti a 100 fős foglalkoztatást is.

Térségünkben közel 90 db vállalkozást ismerünk. 500 főnél többet foglalkoztató vállalkozás nincs a térségben. 200 fő fölötti foglalkoztató csupán egy van a Bock Hungária Kft. 200 és 100 fő közötti foglalkoztatók a Gallus Kft., telephelye Bakonypölöskén, és Oroszi településen van. Az Agroprodukt Kft. a térségben Marcaltón, Marcálgergelyiben, és Külsővaton, valamint a Johnson Controls telephelye Mezőlakon jelentős létszámot foglalkoztat. 20 és 100 fő közötti foglalkoztatóink az Eurostar (Nyárad), a Zsanette Kft. (Doba), a Move Alfa Kft. (Marcaltó), az Agropa Kft. (Mezőlak). Jellemző az 5 fő és az ez alatti foglalkoztatás. Az 5 fő alatti foglalkoztatók általában mikro-vállalkozások, de több esetben előfordul, hogy a településen az önkormányzat az egyetlen foglalkoztató. A mikro-vállalkozások általában tőkeszegények, fejlesztésre nincs forrásuk. A legtöbb vállalkozás a kereskedelem, javítás szektoron belül található, a legnagyobb foglalkoztató pedig a feldolgozóipar. A szálláshely és vendéglátás szektor szerinti részesedése alacsony. A térségben sok olyan vállalkozás található, akik idényjellegű foglalkoztatást végeznek. A vállalkozások nagy része elavult, korszerűtlen technológiával rendelkezik, a hozzáadott érték növelési nehézségekbe ütközik, és a foglalkoztatás bővítését sem tudják megvalósítani. A termékek nagy részének kicsi a piaca. A térségben jelentős a megváltozott munkaképességűek, és a mozgáskorlátozottak foglalkoztatására létrejött szervezetek tevékenysége. Több építőipari cég, jelentős tőkével bír. Térségünkben jelentős az egészségügyi ágazatban tevékenykedő intézmények foglalkoztatása. A dobai Pszichiátriai intézmény jelenleg 110 fő részére biztosít munkát.

Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület
8542, Vaszar, Fő u. 27.

www.gemarask.hu

Társadalmi környezet:

Az GEMARA SK területén 122 civil szervezet működik. Tevékenységi körüket tekintve sporttal, szabadidővel, településfejlesztéssel foglalkoznak. A kistelepüléseken általában falufejlesztésre létrejött alapítványi, közalapítványi formában működnek non-profit szervezetek, illetve sok településen sporttevékenységre jöttek létre. Jelentős a szabadidős-, illetve a kulturális tevékenységet végző szervezetek száma. A non-profit szervezetek működésének legjelentősebb „haszna”, hogy lehetőséget teremtenek a helyi szereplők demokratikus bevonására, mely során az életüket befolyásoló kérdések megoldásába a teljes állampolgáriság, az autonómia alapján tudást és tapasztalatokat szereznek. Egy-egy szervezet többféle feladatot is elvállal, viszont a foglalkoztatás elősegítése egyik szervezet tevékenységében sem szerepel. A non-profit szervezetek foglalkoztatóként való fellépése munkahelyteremtő szerepe egyáltalán nem meghatározó.

A térség legjelentősebb civil szervezetei közé a Somló Borút Egyesület, melynek tagsága közel 500 főt számlál. Érdekérvényesítő képességük magas, jelentős lobbitevékenységet folytatnak célkitűzéseik elérése érdekében. Informális és formális csatornákon valósítják meg az információáramlást nagy hatékonysággal. A kiscsősi székhelyű Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület a térség szellemi hagyományait hivatott újjáéleszteni, és megismertetni az itt élő emberekkel. Mivel a településekhez kötődő identitástudat szinte minden emberben nagyon erős, ezért a szervezet rendezvényei, vagy egyéb tevékenysége során szintén sok fejlesztésben érdekelt szereplőhöz jut el. A faluvédő és szépítő tevékenységet folytató egyesületek, alapítványok nagy jelentőséggel bírnak a megoldási javaslatok társadalmiasítása szempontjából. Várkesző, Nyárad, Gecse, Mezőlak, Malomsok, Nemesszalók, Külsővat települések civil szervezeteinek tevékenységére számítunk. A Somló-hegy Alapítvány a Somló környéki települések polgármestereit fogja össze, de az elmúlt évben csatlakoztak hozzá a kistérség városai is. Érdekérvényesítő képességük magas, a helyi írott és elektronikus médium tudósít tevékenységükről. Jelentős érdekvédelmet valósít meg a Nagy Somlói Borvidék Hegyközsége 3000 tagjával, akik aktívan részt vesznek a fejlesztési tevékenységben.

Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület
8542, Vaszar, Fő u. 27.

www.gemarask.hu

2.2 A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség

Akciócsoportunk több helyi partnert tudhat magáénak, Idesorolhatjuk a többi, a Közép-Dunántúli Régióban működő LEADER csoportot, akikkel közösen térségi szinten működünk együtt. A helyi partnerség eredményeképpen számos országos – LEADER Expo, Magyar Vidék Napja, Teret a Vidéknek – rendezvényen veszünk részt, állítunk ki közösen.

Akciócsoporton belüli partnerség pedig nap, mint nap jelen van az önkormányzatok, civilek és vállalkozók között. A helyi partnerség egyik legalapvetőbb eleme egymás megismerése. A települések egymás rendezvényeire meghívják a szomszédos településeket, a projektek megvalósítása során együttműködnek, oly módon is, hogy rendezvényeiken lehetőséget biztosítanak hagyományőrző csoportjaik fellépésére, vagy együtt lépnek fel, vagy például egyes beruházásokat a területünkön működő vállalkozásokkal karöltve (építés) valósítják meg.

Helyi partnerség alakult ki a területünkön található önkormányzatok, civil szervezetek és vállalkozók között oly módon is, hogy az érintett településen termelt helyi terméket – Somlói borok, Noszlopi savanyúságok, egyéb kézműves termékek – és egyéb népszerűsítő kiadványokat több országos (II. Európai LEADER Expo, Teret a Vidéknek, Sziget Fesztivál) rendezvényen, valamint helyi rendezvényen (Rába Hídi vásár, Agrár Expo, Somló Hangja stb.) mutattuk és mutatjuk be.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégiánk megvalósításához nagymértékben hozzájárul a Veszprém Megyei MVH is, akik a pályázatokkal kapcsolatos feladataink ellátásához nyújtanak segítséget.

Partnerség kiépítése van folyamatban hungarikumok összegyűjtése és a térségi védjegy bevezetése területén.

2011 februárjában nemzetközi kapcsolat kialakítása céljából kapcsolat felvételre került sor Erdélyből érkezett LEADER csoport képviselőivel együttműködés céljából, valamint tervezzük, olyan LEADER csoport megkeresését, akik több tapasztalattal rendelkeznek

vidékfejlesztés terén. Így szeretnénk egy Kelet-, és Nyugat-Európát összekötő nemzetközi partnerséget kialakítani.

A fenti együttműködések, partnerségek nagymértékben elősegíthetik HVS-ünk megvalósítását. A folyamatos kapcsolattartás az együttműködésre ösztönző programok elősegítik a társadalmi-gazdasági összefogást.

Az elmúlt időszak egyik legnagyobb eredménye az, hogy az önkormányzatok, civil szervezetek, és vállalkozások együttműködnek egymással, melynek eredményképpen, megtanultak együttgondolkodni is.

2.3 A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése

Az alábbiakban a III-IV. tengely pályázatait kapcsán odaíelt támogatásokról szeretnénk tájékoztatást adni.

UMVP III.Tengely

- A természeti környezet, a szellemi és kulturális örökség megóvása, településképfelveztetések célkitűzésen belül a „Településközpont felújítása” keretében a megcélzott 20 db településképet meghatározó épület külső felújításából 11 épület felújítására nyertek pénzt a kedvezményezettek, melyek közül nyolc esetben már teljesen megújult, a másik három esetben pedig folyamatban van a beruházás.
- A természeti környezet, a szellemi és kulturális örökség megóvása, településképfelveztetések célkitűzésen belül a „Településközpont felújítása” keretében a megcélzott 30 db jogszabályi előírásoknak megfelelő kültéri játszótér kialakítás és korszerűsítésből 9 kedvezményezett település kapott támogatást.
- A természeti környezet, a szellemi és kulturális örökség megóvása, településképfelveztetések célkitűzésen belül a „Településközpont felújítása” keretében a megcélzott 30 db közpark és sétaút felújításból 2 településen valósul meg ilyen célú fejlesztés.

- A természeti környezet, a szellemi és kulturális örökség megóvása, településképfelvezetések célkitűzésen belül a „Sajátos vidéki örökség felújítása” intézkedésből a HVS-ben betervezett 12 db védett épületből 4 épület felújítására kaptak támogatást a kedvezményezettek, melyben a települési hagyományoknak megfelelő kulturális értékek kerülnek bemutatásra. Bővül a településeken a programkínálat, és biztosított lesz a kulturált látogatás lehetősége.

- A Turisztikai vonzerő növelése célkitűzésen belül a „Turisztikai programkínálat bővítése, valamint a Szálláshelyek kialakítása, fejlesztése” intézkedésből eddig 1 vállalkozás nyert támogatást hátrányos helyzetű területre, ahol egy 4 napraforgós szálláshelyet alakított ki, valamint szolgáltatás fejlesztés keretében egy horgásztavat alakítottak ki, mellyel bővítették a térség turisztikai kínálatát.

- A térség adottságaihoz illeszkedő versenyképes gazdaság kialakítása célkitűzésen belül a „Szolgáltatás minőségének javítása” intézkedésből egy kérelmező projektje lett támogatva, aki eszközbeszerzésre nyújtott be igényt. A beszerzéssel így eddigi szolgáltatásainak palettáját gazdagította.

Összességében, a HVS-ben megfogalmazott célok és a várt eredmények a második körös döntésekkel együtt részlegesen teljesülni fognak.

A jelenlegi HVS felülvizsgálat során Turisztikai fejlesztésre illetve Mikro vállalkozások támogatására forrás nem allokálható, mivel e fejlesztési jogcímek horizontálisan központi keretből kerülnek meghirdetésre. Ezen fejlesztési célok esetében azt tűzhetjük ki célul, hogy projektgenerálással és tanácsadással segítjük a pályázni szándékozókat.

Falumegújítás és a Vidéki örökség megőrzése esetében pótlólagos források bevonására lesz szükség azért, hogy a HVS-ben betervezett cél kitűzések teljesüljenek, ezért javasolt ezen pályázat újbóli kiírása.

ÚMVP IV. tengely LEADER

A 7 intézkedés jogcíméből 5 jogcímre vonatkozóan 10 célterületre került pályázati kiírás az első körben.

Ezek az alábbiak:

- Népeségmegtartó képesség erősítése a lakosság életkörülményeinek és életminőségének jobbítása célkitűzés keretein belül „Közösségi szolgáltatások kialakítása” intézkedésből Szabadidős tevékenységekre és sportolásra alkalmas infrastruktúrafejlesztésre, a HVS-be betervezett 10 db tervezett projektből 2 db rendelkezik támogatási határozattal, kivitelezésük pedig folyamatban van.
- Turisztikai vonzerő növelése célkitűzés keretében „Turisztikai programkínálat bővítése” intézkedésből a betervezett 50 db rendezvényből 11 kedvezményezett kapott támogatási határozatot, akik közül 6 rendezvény valósult meg a 2010-es évben a többit pedig az idei 2011-es évben valósítják meg. A rendezvények eredményeként megnőtt az együttműködések száma térségben.
- Szabadidő eltöltésére és kulturális szolgáltatások igénybevételére alkalmas színterek kialakítása célkitűzés keretében, „Szabadidős tevékenységekre és sportolásra alkalmas infrastruktúra” intézkedésbe betervezett 15 rendezvénytér kialakításából, 3 pályázó valósítja meg a fejlesztést.
- Turisztikai vonzerő növelése prioritáson belül „Térségi arculat kialakítása, térségi marketing” intézkedés keretén belül egy pályázó nyert támogatást arra, hogy elkészítse a térség arculati kézikönyvét, a kistérség egyediségét hangsúlyozva, más kistérségektől is jól megkülönböztethető formában.
- Képzett és szolidáris helyi társadalom megteremtése prioritás „Települési média fejlesztése” intézkedés keretében két pályázó valósított meg eszközbeszerzést, az egyikük fejlesztette a televíziós szolgáltatásait, másikuk pedig új rendszeres megjelenésű, helyi újságot alapított.

Összességében megállapítható, hogy a HVS felülvizsgálata során a meglévő, de el nem indított HPME-ket újra kell gondolni, valamint azt is, hogy a meglévő HPME-k mennyire segítik a HVS megvalósulását. A vállalkozás alapú fejlesztés esetén a helyi piac fejlesztése mellett nagyobb támogatást szeretnénk biztosítani a helyi termékek előállítására és marketingjére valamint a termékek piacra juttatásának elősegítésére. Amennyiben az erre allokált forrás nem elegendő átcsoportosítást kell végrehajtanunk.

Képzés és oktatás vonatkozásában az első körben nem került célterület megnyitásra, így a rendelkezésre álló forrás a HVS felülvizsgálata után a második körben kerülhet felhasználásra. Két célterületet szeretnénk előkészíteni a helyi termék előállításával, marketingjével kapcsolatos szakmai képzéseket illetve a megújuló erőforrások hasznosításával kapcsolatos képzéseket.

Rendezvények esetében a kitűzött céljaink részlegesen teljesültek. A jelenlegi felülvizsgálat során a célterület megtartására további igény jelentkezett, elősegítve ezzel a térség turisztikai vonzerejének növelését. Azonban továbbra is különbséget szeretnénk tenni a hagyományos települési valamint a több település összefogásával megvalósuló rendezvények között. Ezt indokolja az IH által kiadott a HVS felülvizsgálatával kapcsolatos útmutató is amely alapján a hagyományos települési rendezvény kis méretű projektnek fog számítani amennyiben az összeghatár 500.000 Ft alatti lesz.

Közösségi célú fejlesztésekre vonatkozóan a kitűzött céljaink itt is részlegesen teljesültek, de továbbra is igény mutatkozik a helyi média, a civil szervezetek, valamint rendezvénnyel kapcsolatos célterületek újbóli kiírására. A forrást a még fel nem használt, erre a célterületre allokált forrás biztosíthatja.

Térségen belüli együttműködés esetében a helyi termék és szolgáltatási kör erősítését valamint a hungaricumokkal illetve a térségi védjegyrendszer kialakításával kapcsolatos együttműködést szeretnénk erősíteni. Az erre allokált és még fel nem használt forrás kerülne felhasználásra.

Gerence-Marcfal-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület
8542, Vaszar, Fő u. 27.

www.gemarask.hu

Térségek közötti és nemzetközi kapcsolatok kiépítése jogcímre nem allokálunk forrást, mivel a jogcím horizontálisan központi keretből kerül meghirdetésre.

2.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága

Akció Csoportunk HVS-ének felülvizsgálatára elsősorban, azért van szükség, mert az előzetes elismerés során, több a kistérségben található település esetében a két helyileg illetékes akciócsoport között vita merült fel, hogy hova tartozzanak. Az akkori Irányító Hatóság által hozott döntést, a másik egyesület (SOMABA) bírósági úton megtámadta. A Bíróság új eljárásra kötelezte az IH-t, melynek következtében az IH új határozatot adott ki. Az IH új határozata alapján 11 települést átsorolt szervezetünktől és két települést idesorolt. Emiatt megváltozott akció csoportunk területe, ami egyértelműen maga után vonja többek között a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatát is, így ezzel kapcsolatosan a meglévő célok felülvizsgálata és új célok meghatározása is szükségesé vált.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatát szükségesé teszi még az is, hogy az elmúlt években bekövetkezett gazdasági válság területünkön is érezteti hatását ezért szükségesé válhat új jövőkép illetve célkitűzések megállapítása vagy a jelenlegiek módosítása.

A GEMARA SK vidékfejlesztési Egyesület Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálata és egyben átdolgozása szükségesé válhat annak érdekében, hogy ne egy bonyolult, hanem egy mindenki számára egyértelmű és közérthető tanulmány szülessen.

2.5 SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
- Gazdag Helyi termék paletta - Természeti területek mezőgazdasági	- Helyi terméket előállító vállalkozások csekély mértékű együttműködése (Csak a

<p>hasznosítása jelentős, amelyet magasfokú biodiverzitás jellemez</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rengeteg kulturális látnivaló - Hagyományteremtő, hagyományőrző rendezvények sokasága (Somló Hangja, Somló Napok, Rába Hídi Vásár, Kiscsösz Pajtafesztivál, hagyományos települési rendezvények) - Minőségi bortermelést elősegítő szőlőterületek nagy aránya 	<p>versenytársakat ismerik)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kevés turisztikai infrastruktúra, alulhasznosítás (kevés a minőségi szálláshely, tanösvények, kiadványok ismeretterjesztés hiánya) - A régi, turisztikai szempontból hasznosítható épületek leromlott állapotban vannak - A pályázók az önrészt nehezen teremtik elő a megvalósításhoz - Elöregedő lakosság, nagyfokú elvándorlás - Folyóvizeinken kevés a szervezett horgászati lehetőség, nincs viziturizmus - Kiöregedő szőlősgazdák, kevés azon fiatalok száma, akik átveszik a családi munkát
<p>Lehetőségek</p>	<p>Fenyegetések</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Egyedi, és jó minőségű helyi termékek iránti kereslet nő - Országos jelentőségű folyóvizek, melyek horgász és vízi turizmusnak kedveznek - Helyi termékek előállításának és az ezzel kapcsolatos szolgáltatások erősítése Beruházások támogatásának lehetőségei gazdagabbak az elmúlt időszakokénál - A térségben több a helyi hagyományokat megőrző és népszerű rendezvény, ahol a különböző szférák összefognak, segítik egymást 	<ul style="list-style-type: none"> - A pályázatok feldolgozásának módja és elbírálásának hossza miatt, csökken a pályázatbenyújtási kedv - A gazdasági válság következtében tovább csökkenő fizetőképes kereslet - A vállalkozások pénzügyi nehézségeik miatt a pályázati önrészt egyre nehezebben teremtik elő - A vörös iszap katasztrófa következményeként a biodiverzitás és a turisztika iránti érdeklődés tovább csökken

- A térségben elindult, tervezett hagyományerősítő kezdeményezések, rendezvények, civil összefogás	- Bizonytalan és folyamatosan változó jogi és adminisztrációs környezet, pályázati anyagok összeállításával kapcsolatos nehézségek
--	--

3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

3.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

AZ Új Magyarország Vidékfejlesztési Program végére a térségben található turisztikai szempontból fontos régi épületek megújulnak és ezzel több aktív turizmusban érdekelt embert vonzunk a környékre, de ebben segítségre lesznek azok a minőségi falusi szálláshelyek, ifjúsági szállók, melyek megvalósulnak. A természeti környezetünk bemutatása érdekében több tanösvény kialakítása valósul meg, valamint a vízhez való közelségünkkel kialakul egy olyan, horgász és vízi turizmus, mely az extrém turistákat is a környékbe hozhatja.

A térségben képzésekkel ösztönözzük a helyi civil szervezeteket, vállalkozókat és önkormányzatokat, hogy minél többen merjenek pályázni a különböző lehetőségekre, valamint szakmai képzéssorozatokot szervezünk annak érdekében, hogy piacképes termékeket tudjanak előállítani, illetve sikeresek legyenek marketing munkájukban. Nemzetközi és hazai kapcsolatok révén szeretnénk elősegíteni a vállalkozók, civil szervezetek és önkormányzatok partnerkapcsolatának kialakítását, melyet együttműködéseik során fel tudnak használni.

A helyben előállított termékeket összefogva szeretnénk egy olyan helyi termék piaci hálózatot a térségben megvalósítani, amelyben a termelő népszerűsíteni és értékesíteni tudja az általa előállított termékeket.

A vállalkozások fejlesztését elősegítve, arra törekszünk, hogy piacképes termékeket állítsanak elő, ehhez megfelelő infrastruktúrával és technikával rendelkezzenek, melynek eredményeként megtartjuk a munkahelyeket és csökken a munkanélküliek aránya a térségben.

Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület
8542, Vaszar, Fő u. 27.

www.gemarask.hu

3.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez:

A természeti és kulturális adottságaink hatékonyabb kihasználásával és azok megfelelő marketingjével egy olyan turisztikailag is vonzó területet szeretnénk kialakítani, amely nem csak az ide látogatóknak, hanem a térségünkben élőknek is vonzó. Ezek felhasználásával, valamint a helyi mikro vállalkozások és őstermelők támogatásával szeretnénk a térségben eluralkodott munkanélküliséget is visszább szorítani. Így szeretnénk megteremteni azokat a feltételeket, aminek következményeképp nem vándorolnak el a helyi fiatalok, és személetük megváltoztatásával rá lehessen venni őket a maradásra.

3.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései:

1. Célkitűzés: „Élhetőbb térség kialakítása, a természeti környezet, a szellemi és kulturális örökség megóvása, valamint a településkép fejlesztése a települések arculatának vonzóvá tételével”
2. Célkitűzés: „A térség adottságaihoz illeszkedő a megújuló energia források hasznosítását figyelembe vevő versenyképes gazdaság kialakítása és a helyi termékek előállításának, piacra jutásának elősegítése”
3. Célkitűzés: „Turisztikai vonzerő növelése”
4. Célkitűzés: „Képzett és szolidáris helyi társadalom megteremtése, akkreditált felnőttképzési programok segítségével”

1. Célkitűzés: Élhetőbb térség kialakítása, a természeti környezet, a szellemi és kulturális örökség megóvása, valamint a településkép fejlesztése a települések arculatának vonzóvá tételével.

A térség települései nem vagy kevésbé rendelkeznek, szabadidő eltöltésre alkalmas közösségi terekkel, a település számára nagy jelentőséggel bíró épületek leromlott állapotúak. Ezek fejlesztésével a településeken pezsgőbb közösségi élet tud kialakulni, valamint az épületeket turisztikai szempontból is tudják hasznosítani. A célkitűzéshez sorolt intézkedések a szabadidő eltöltésére és kulturális szolgáltatások igénybevételére alkalmas színterek kialakítását, a védett természeti értékek és területek megőrzése, környezettudatos magatartás kialakítását, a sajátos vidéki örökség felújítását, a településközpontok felújítását, a helyi média és kommunikációs csatornák fejlesztését, valamint a civil szervezetek infrastruktúrafejlesztését és eszközbeszerzését célozzák meg.

2. Célkitűzés: A térség adottságaihoz illeszkedő versenyképes gazdaság kialakítása és a helyi termékek előállításának, piacra jutásának elősegítése.

A mikro-vállalkozások általában tőkeszegények, fejlesztésre nincs forrásuk. A nagy részük elavult, korszerűtlen technológiával rendelkezik és a foglalkoztatás bővítését sem tudják megvalósítani. A termékek nagy részének kicsi a piaca. A tervezett technológiai fejlesztésekkel szeretnék a versenyképességüket növelni. Több olyan térségi termékkel rendelkezünk, mely a maga nemében egyedülálló. Ilyen a Somló-hegyen termelt Nászéjszakák bora, és a Noszlopi Finomságok néven ismert savanyúságok. Ezek marketingjét elősegítve még nagyobb vonzáskörzetben megismerik és nagyobb lesz a felvevőpiaca. A célkitűzéshez sorolt intézkedések a szolgáltatás minőségének javítását, a termékfejlesztést, a tájspecifikus élelmiszertermékek minőségi kézműves termékek előállítását, a piacra jutás elősegítését, a helyi piac kialakítását, valamint a technológiafejlesztést célozzák meg, figyelembe véve a megújuló energia források felhasználásának lehetőségét is.

3. Célkitűzés: Turisztikai vonzerő növelése.

Térségünk változatos földrajzi adottságú terület, kiemelkedően sok természeti érték található, melyekre nincs megfelelően kiépített turisztikával összefüggő infrastruktúra. A célkitűzéshez sorolt intézkedések a hagyományos települési rendezvények támogatását és több település együttműködésén alapuló rendezvények támogatását, térségünk természeti értékeinek ismertetését, bemutatóhelyeken keresztül, valamint a falusi turizmussal kapcsolatos kereskedelmi szálláshelyek illetve szolgáltatások kialakításának segítségét, fejlesztését (infrastruktúrafejlesztésen és eszközbeszerzésen keresztül) célozzák meg.

4. Célkitűzés: Képzett és szolidáris helyi társadalom megteremtése.

A területünkre jellemző, hogy a regisztrált pályakezdők aránya kis mértékben ugyan, de folyamatosan nő. A felsőfokú végzettséggel rendelkező fiatalok nem tudnak helyben a képzettségüknek megfelelő munkát találni. A szakmai oklevéllel rendelkezők között magas arányban vannak olyanok, akiknek nem piacképes a szakmájuk, szakmai és humán kompetenciáik hiányoznak. A célkitűzéshez sorolt intézkedés a szakmai képzéseket, a munkaerő-piaci kulcskompetenciák fejlesztését célozzák meg.

A fenti célkitűzések és a beérkezett projektötletek alapján az elnökség az alábbi 10 intézkedést tartja fontosnak a HPME-k kidolgozásához:

- A szabadidő eltöltésére és kulturális szolgáltatások igénybevételére alkalmas színterek kialakítása
- Több település együttműködésén alapuló rendezvények támogatása
- Helyi média és kommunikációs csatornák fejlesztése

Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület
8542, Vaszar, Fő u. 27.

www.gemarask.hu

- Helyi piac és bolthálózat kialakítása
- Helyi termékek és mezőgazdasági melléktermékek feldolgozására létrehozására szolgáló infrastruktúra kialakítása és a hozzá kapcsolódó eszközök beszerzése, marketingje
- Szakmai képzések, a munkaerő-piaci kulcskompetenciák fejlesztése
- Civil szervezetek infrastruktúra fejlesztése és eszközbeszerzése
- Falusi turizmussal kapcsolatos szálláshelyek és szolgáltatások kialakításának segítése, fejlesztése infrastruktúrafejlesztésen és eszközbeszerzésen keresztül
- Térségünk természeti értékeinek ismertetése bemutatóhelyeken keresztül (bemutatóhelyek kialakítása)
- Hagyományos települési rendezvények támogatása

Vaszar, 2011. március 16.

Varga Péter

elnök

Szabadi János

munkaszervezet vezető